

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

16 februari 2006

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de dames Margriet Hermans en Anne Marie Hoebeke, de heren Tom Dehaene en Bart Caron en de dames Elke Roex en Helga Stevens –

betreffende het huisdierenbeleid in de Vlaamse zorginstellingen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Inleiding

De gezondheidszorg wordt de laatste jaren gekenmerkt door een toenemende deinstitutionalisering en vermaatschappelijking. Steeds minder mensen worden tijdens steeds korter wordende perioden opgenomen in ziekenhuizen of zorginstellingen, terwijl mensen steeds meer zorg en behandeling krijgen in hun vertrouwde omgeving. Men tracht het de bewoners zo aangenaam mogelijk te maken door een huiselijke sfeer te creëren. Die verandering in de zorgverlening vereiste onder meer nieuwe vormen van diensten en begeleidingsvormen en vaker gaan hulpverleners uit verschillende diensten samenwerken.

2. Dieren in een zorginstelling: ‘The dog is man’s best friend’

Dat de hond gedurende vele jaren de trouwe partner is van menig Vlaming is ons allen bekend. Eén op twee Vlamingen heeft een huisdier, vaak een hond. Dieren kunnen de levenskwaliteit gunstig beïnvloeden. Ze hebben vaak een gunstige invloed op de geestelijke, fysieke en fysiologische gezondheid, in het bijzonder op de toestand van ouderen, bejaarden en geestelijk instabiele personen. Toch is het introduceren van huisdieren in een residentiële zorginstelling niet vanzelfsprekend. Het integreren van dieren in zorginstellingen en bepaalde diensten van ziekenhuizen roept vele vragen op in verband met hygiëne, allergieën, veiligheid, personeelslast enzovoort. We moeten ons echter wel de vraag stellen of deze tegenargumenten opwegen tegen de positieve invloeden. In wat volgt geven de indieners een kort overzicht van de positieve invloeden die dieren (in zorginstellingen) hebben.

2.1. Therapeutische effecten

In 1953 ontwikkelde de Amerikaanse psychiater, Dr. Boris Levinson, de ‘Animal Assisted Therapy’ (verder AAT). Hij bestudeerde de interactie tussen autistische kinderen en een hond. Na verloop van tijd raakten de bevindingen van Dr. Levinson bekend en werden meer studies uitgevoerd. Gaandeweg zag men dat de gunstige invloed niet enkel gold voor kinderen, maar voor éénieder van ons.

“A pet is an island of sanity in what appears to be an insane world. Friendship retains its traditional values and securities in one’s relationship with one’s pet. Whether a dog, cat, bird, fish, turtle, or what have you, one can rely upon the fact that one’s pet will always remain a faithful, intimate, non-competitive friend – regardless of the good or ill fortune life brings us,” aldus Dr. Levinson.

Een aantal decennia bleef het relatief stil rond de AAT, maar vanaf de jaren 70 steeg het aantal studies hieromtrent. Na verloop van tijd ontstonden als nevenverschijnsel de ‘Animal Assisted Activities’ (verder AAA). Er dient een duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen AAT en AAA. De AAT wordt door Burch¹, Bustad, Duncan, Frederickson, Tebay, e.a. omschreven als:

“... a goal-directed intervention in which an animal is used as an integral part of the treatment process. The therapy is directed or delivered by a health service professional with specialised expertise... The results of AAT are both observable and measurable.”

Corson omschrijft AAT als een therapie waarbij gezonde en goed getrainde dieren geselecteerd worden als “resocialization ego-strengthening catalysts in human interactions.”

Bovendien zijn de dieren volgens Corson een “effective instrument for developing meaningful nonverbal and verbal communication and resocialization and as an adjunct and stepping-stone to other forms of therapy and to reasonably independent functioning.”

De AAA beoogt geen therapeutische effecten. Het wil enkel een positieve belevenis creëren voor de betrokkenen. De effecten van deze activiteiten zijn niet direct meetbaar in tegenstelling tot de AAT. Toch dragen deze positieve belevenissen bij tot een verhoogde levenskwaliteit. AAA wordt veelal gebruikt bij ouderen in zorginstellingen.

De Delta Society definieert beide therapieën als volgt²:

“AAT is a goal-directed intervention in which an animal meeting specific criteria is an integral part of the

¹ Burch M. R., Volunteering with your pet: How to get involved in animal-assisted therapy, 1996.

² Hines, Fredrickson, Standards of Practise for AAA and AAT, 1998.

treatment process. AAT is designed to promote improvement in human physical, social, emotional and/or cognitive functioning. AAT is provided in a variety of settings and may be group or individual in nature. The process is documented and evaluated. AAT is provided by a health or human service professional who includes an animal as part of his/her practise. Specific goals for each client have been identified by the professional, and progress is measured and recorded.”

“AAA provide opportunities for motivational, informational, and/or recreational benefits to enhance quality of life. AAA are delivered in a variety of environments by a specially trained professional, paraprofessional, and/or volunteer in association with animals that meet specific criteria. AAA involve animals visiting people. The same activity can be repeated with different people, unlike therapy that is tailored to a particular person or medical condition.”

Uit een studie van Redefeer en Goodman bleek dat het gebruik van honden in de therapeutische behandeling van autistische kinderen een sterke positieve invloed had op het gedrag van de kinderen³.

De effecten van dolfijnen op mentaal gehandicapte kinderen werd aangetoond door Nathason en de Faria⁴. Na verschillende therapeutische sessies met dolfijnen bleken de cognitieve vaardigheden van deze kinderen te verbeteren. Die verbeteringen waren een gevolg van de verminderde stress door de interactie met de dolfijnen.

In 79,67% van de Vlaamse rust- en verzorgingstehuizen (RVT) worden geen therapeutische activiteiten met dieren georganiseerd⁵. Het merendeel van de tehuizen voelt zich door het beleid van de instelling, het gebrek aan kennis of de angst belemmerd.

2.2. Psychologische en sociale effecten

Het omgaan met een huisdier heeft een aantal gunstige psychologische effecten die duidelijk wetenschappelijk onderbouwd zijn: het bevordert de

zelfwaardering en het zelfvertrouwen. Dieren maken geen onderscheid op basis van ras, leeftijd of uiterlijk, waardoor men zich onvoorwaardelijk aanvaard en gewaardeerd voelt door zijn/haar huisdier. Men noemt dit het assepoestereffect⁶.

Volgens Robert Fagen van de universiteit van Pennsylvania maakt de interactie met dieren ons gezonder. Bovendien maakt de omgang met dieren ons gevoeliger en heeft dat een positieve weerslag op de verhouding met andere mensen. Volgens hem stimuleert de aanwezigheid van huisdieren in het gezin onze zin voor verantwoordelijkheid en de ontwikkeling van het vertrouwen en de zelfwaardering van kinderen, net zoals bij ouderen. Men voelt zich immers verantwoordelijk voor het welzijn en de gezondheid van het dier. Ook de onderzoeker Althaus staat deze hypothese⁷.

Een dier in een RVT zorgt voor een nieuwe dimensie in het leven van de ouderen. Men moet opstaan voor het dier, men heeft een toeverlaat, het motiveert de eigenaar in zijn dagelijkse activiteiten en het brengt regelmaat in diens leven. De aanwezigheid van een dier verdrijft depressieve gevoelens en zelfmoordgedachten en stimuleert het geheugen van ouderen⁸. Vaak praat men tegen een huisdier, waardoor bepaalde herinneringen naar boven komen. Vooral bij dementerende ouderen blijkt dat een heel gunstig effect te hebben. Bijna iedere rust- en verzorgingsinstelling heeft dementerende of licht dementerende bewoners. Uit de studie van Van Houdt S. en Declercq A. blijkt dat 59,32% van de RVT's, die aangesloten zijn bij de VVI-koepel, tussen de 1 en 40 dementerende en licht dementerende bejaarden heeft⁹. Het overige aandeel heeft tussen de 60 en 100 dementerenden.

³ Redefeer L.A. & Goodman J. F., Brief report: Pet-facilitated therapy with autistic children. In: *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1989.

⁴ Nathason D.E & de Faria S., Cognitive improvement of children in water with and without dolphins, 1993.

⁵ Van Houdt S. & Declercq A., Een gebruiksvriendelijk huisdierenbeleid in residentiële voorzieningen voor ouderen, 2002, p. 54.

⁶ Olbrich E., Personnes âgées et animaux familiers. In *Gäng M., Goetschel A.F., Ketz E., Ochsenbein U., Olbrich E. & Turner D.C., La présence d'animaux dans les maisons de retraite. Possibilités et limites de leur garde*, 1993.

⁷ Althaus T., L'importance de l'animal familier pour la personne âgée. In *Gäng M., Goetschel A.F., Ketz E., Ochsenbein U., Olbrich E. & Turner D.C., La présence d'animaux dans les maisons de retraite. Possibilités et limites de leur garde*, 1993.

⁸ Dewachtere V., Ogen die naar je kijken, alsof ze met je praten: gezelschapsdieren in een psychogeriatrisch centrum, 1999.

⁹ Van Houdt S. & Declercq A., Een gebruiksvriendelijk huisdierenbeleid in residentiële voorzieningen voor ouderen, 2002.

In de weinige Vlaamse RVT's waar activiteiten met dieren doorgaan, ziet men in 28,57% van de activiteiten positieve invloeden op dementerenden. Die invloeden kunnen zowel passief (vreugde, positieve reactie op de aanwezigheid van het dier), actief (meer herinneringen, grotere zin voor verantwoordelijkheid) als rustgevend zijn¹⁰.

Uit een studie van Thomas¹¹ bleek dat het gebruik van psychotrope medicatie aanzienlijk gedaald was. Bovendien waren er in vergelijking met de referentiegroep 15% minder sterfgevallen in de rusthuizen van de 'Eden group', hoewel beide rusthuizen soortgelijke populaties hadden.

Het huisdier vormt tevens een sociaal bindmiddel¹². Door de aanwezigheid van een huisdier voelt men zich minder eenzaam en het huisdier bevordert tevens de contacten met derden. Wanneer iemand met het huisdier gaat wandelen, zal men sneller aangesproken worden door voorbijgangers dan in het geval dat men alleen gaat wandelen¹³. Veel mensen voelen zich veiliger, meer assertief en meer beschermd door de aanwezigheid van een dier.

Wanneer mensen in een zorginstelling terechtkomen, blijkt dat gepaard te gaan met een dubbel verlies. Ten eerste verliest men zijn vertrouwde omgeving, en ten tweede verliest men vaak zijn huisdier, omdat het beleid van de meeste zorginstellingen de toegang van dieren verbiedt. Uit de studie van Van Houdt en Declercq blijkt dat er een verbod geldt op de toegang van dieren in minstens 26,25% van de Vlaamse RVT's die aangesloten zijn bij de VVI-koepel¹⁴. Vaak brengt dat dubbele verlies een depressie of lusteloosheid met zich mee¹⁵. Soms blijken de ouderen hun huisdier na te laten aan een pleeggezin of aan een familielid, waardoor ze hun huisdier af en toe nog eens terug zien.

Bij palliatieve bewoners brengt het weerzien van hun huisdier vaak blijdschap en troost. Bovendien blijkt de spanning tussen de familie en de stervende te verminderen¹⁶.

Ook zuster Pauline Quinn was overtuigd van de invloed van dieren en begon in 1981 een revalidatieproject met vrouwelijke criminelen in de Amerikaanse staat Washington. Ze liet gedetineerden assisteren bij het opleiden van begeleidingshonden voor gehandicapten. Deze honden zouden later mensen met multiple sclerose, autisten, visueel gehandicapten en dergelijke meer moeten bijstaan, waardoor de gedetineerden de zwaksten van de maatschappij leerden kennen. Aan dat project werkten de Washington State University, het Tacoma Community College en het Washington State Department of Corrections mee. In 1986 stond dat project in de top tien van de finalisten voor innovatieve staatsprojecten. Ook generaal Schwarzkopf erkende dat dit project als voorbeeld kon dienen voor de revalidatie en resocialisatie van gedetineerden door ze een gevoel van verantwoordelijkheid en voeling met de maatschappij te geven. Nadien bleek 100% van de vrijgelaten gedetineerden werk gevonden te hebben. Bovendien bleek geen enkele gedetineerde te zijn hervallen in de herhaling van een misdrijf drie jaar na de vrijlating.

2.3. Fysieke en fysiologische effecten

Uit diverse studies is gebleken dat de aanwezigheid van een huisdier een bloeddrukverlagend effect heeft. Door dat bloeddrukverlagende effect¹⁷ heeft de aanwezigheid van een huisdier ook rechtstreeks invloed op aandoeningen als gevolg van een te hoge bloeddruk, zoals cardiovasculaire aandoeningen. Bovendien blijkt de speelse interactie vreugde en ontspanning te brengen, waardoor het gunstige langetermijneffecten¹⁸ heeft voor mensen die lijden aan chronische en acute stress¹⁹.

¹⁰ Ibidem

¹¹ Thomas W.H., *The Eden Alternative: Nature, Hope, and Nursing Homes*, 1994.

¹² Hunt S.J., Hart L.A., & Gomulkiewicz R., Role of small animals in social interactions between strangers, *In: Journal of Social Psychology*, 1992.

¹³ Ahmedzai S., *Pets, health and quality of life for older people*, 1993.

¹⁴ Ongeveer 45% van de RVT's antwoordde niet op de vraag omtrent de toegang van dieren, waardoor het cijfer veel hoger kan liggen.

¹⁵ Sion F. & Bouckaert M., *Een huisdier in de instelling: een actieve partner voor een betere levenskwaliteit*, 2001.

¹⁶ Ibidem

¹⁷ Katcher A.H., Interactions between people and their pets: Form and function. *In: Interrelationships between people and pets*, 1981 en Jenkins J.L., Physiological effects of petting a companion animal. *In: Psychological Reports*, 1986.

¹⁸ Baun M., Oetting K. & Bergstrom N., Health benefits of companion animals in relation to the physiologic indices of relaxation, *In: Holistic Nursing Practice*, 1991.

¹⁹ Hart L.A., *The role of pets in enhancing human well-being: effects for older people*, 2001.

Uit de studie van Wille²⁰ blijkt dat huisdieren een bijzonder grote rol speelden in de eigenwaardering van mensen die letsels en neurologische stoornissen overgehouden hadden als gevolg van een hartaanval of een hersenbeschadiging. Bovendien had de ‘gezonde mentale status’ van de patiënt een positieve invloed op de fysieke toestand en waren als gevolg hiervan aanzienlijke verbeteringen merkbaar.

Een ander belangrijk effect van de aanwezigheid van een huisdier is het stimuleren van beweging bij ouderen. Men gaat wandelen met een hond, men neemt een kat op de schoot, men aait dieren, men speelt met de dieren enzovoort. Het aaien van een dier stimuleert de fijne motoriek en de tastzin. Bovendien zal het gehoor van de oudere vaak gestimuleerd worden.

3. Bezwaren tegen huisdieren in een zorginstelling

De meeste bezwaren tegen huisdieren in een zorginstelling gaan over een vijftal punten: de extra werkdruk voor het personeel van de instelling, de eventuele storende effecten van dieren, het gebrek aan ruimte en de huisvesting van het dier, de kosten van huisdieren en de problemen in verband met hygiëne en allergieën.

Vaak wordt aangehaald dat het personeel extra belast wordt met het onderhoud van de dieren, naast de dagelijkse taken die het personeel moet uitvoeren. De dieren moeten gevoed worden, de hond moet uitgelaten worden enzovoort. Toch kan dat argument weerlegd worden door het feit dat een bewoner, een vrijwilliger of een familielid deze taken op zich kan nemen.

Een ander argument dat tegenstanders aanhalen, is de storende effecten van dieren. Een hond kan 's nachts blaffen, een kat kan krols lopen en miauwen, de dieren kunnen minder mobiele personen voor de voeten lopen, een kanarie kan in de zomer de hele dag zitten te fluiten enzovoort. Veel van deze tegenargumenten kunnen weerlegd worden, onder meer door 's nachts bepaalde dieren in een speciaal voorziene ruimte onder te brengen. Het steriliseren van honden en katten blijkt ook al een pak van deze tegenargumenten weg te werken.

Bovendien zouden huisdieren in een zorginstelling een extra kost meebrengen. Daartegenover staat dat menig bewoner nog een slaapmand, een kattenbak of een voederbakje heeft dat gebruikt kan worden.

De belangrijkste bezwaren handelen over de hygiëne en eventuele allergieën. Inderdaad, slecht verzorgde dieren kunnen ziektekiemen verspreiden en infecties veroorzaken. Indien de dieren tijdig ontwormd of ingeënt worden tegen diverse ziekten kunnen al een hoop argumenten omtrent de hygiënische bezwaren ontkracht worden. Andere infectieziekten, zoals bijvoorbeeld de papegaaizenziekte, verspreiden zich via de lucht, maar zijn dan weer uiterst zeldzaam en eenvoudig te behandelen. Onaangename geurtjes kunnen vermeden worden door de hond tijdig te wassen en de vogelkooien, de kattenbak enzovoort, tijdig te reinigen.

4. Advies van de Hoge Gezondheidsraad²¹

Recent heeft de Hoge Gezondheidsraad een advies uitgebracht over de toegang van huisdieren tot zorginstellingen. Daarbij werden twee werkgroepen opgezet die elk een apart onderdeel moesten onderzoeken. De eerste werkgroep onderzocht de hygiënische bezwaren, een tweede werkgroep onderzocht de heilzame effecten van dieren.

De eerste werkgroep boog zich over de hygiënische bezwaren in acute verzorgingsinstellingen enerzijds en in RVT's, psychiatrische instellingen en chronische verzorgingsinstellingen anderzijds (zoals palliatieve zorgeenheden). Het advies over hygiënische bezwaren in RVT's, psychiatrische instellingen en chronische zorginstellingen luidt als volgt:

“De werkgroep heeft geen wetenschappelijke bezwaren tegen het toelaten van gezelschapsdieren voor zover verwezen wordt naar een procedure met een schriftelijke reglementering die het toelaat dit duidelijk te codificeren.”

De tweede werkgroep boog zich over de heilzame effecten die de aanwezigheid van een huisdier kan veroorzaken. Het advies luidt als volgt:

²⁰ Wille R., Therapeutic use of companion pets for neurologically impaired patients, In: *Journal of Neurosurgical Nursing*, 1984.

²¹ Advies van de HGR betreffende de mogelijkheid om gezelschapsdieren toegang te verlenen tot de verzorgingsinstellingen vermeld in beide resoluties, en over de al dan niet heilzame effecten ervan op de gezondheid van de patiënten, HGR n° 8133, advies van 01.12.2005 gevalideerd door het Overgangscollège op 04.01.2006.

“Of het nu de communicatie en/of motivatie bevordert, een gezelschapsdier kan in een verzorgingsinstelling de revalidatie van een gebrek vergemakkelijken, of het nu gaat om een motorisch, zintuiglijk of cognitief gebrek of een gedragstekort. Het kan ook heilzaam zijn voor het psychosociale welzijn van de patiënt. De aanwezigheid van een dier zou de fysieke en geestelijke gezondheid van de patiënt rechtstreeks en/of onrechtstreeks kunnen beïnvloeden (aangezien fysieke en geestelijke gezondheid vaak met elkaar verbonden zijn). Het gezelschapsdier kan ook worden beschouwd als een doeltreffend ‘overgangsobject’ bij zware pathologieën of palliatieve zorg. De aanwezigheid van gezelschapsdieren in verzorgingsinstellingen moet steeds gebeuren in het kader van een project dat goed is voorbereid, georganiseerd en begeleid, en moet door schriftelijke procedures die door de instelling zijn goedgekeurd, worden geregeld. Deze aanwezigheid kan enkel heilzaam zijn indien het dier binnen de verzorgingsinstelling zijn plaats vindt.”

5. Besluit

De laatste twintig jaar zijn wereldwijd onnoemelijk veel studies uitgevoerd naar de interactie tussen mens en dier en de invloeden op onze psychologische, fysiologische en fysieke toestand. Bij verschillende van deze studies werd voorzichtig gepolst naar de mening van de zorginstellingen op de toegang of het verblijf van dieren. De meeste instellingen zijn overtuigd van de positieve effecten die dieren in therapieën en randactiviteiten veroorzaken, maar voelen zich belemmerd door angst, onwetendheid en structurele en organisatorische bezwaren om dat ook daadwerkelijk in te voeren.

Uit voorgaande toelichting blijkt dat de tegenargumenten die men opwerpt inzake hygiëne, lawaaihinder enzovoort niet opwegen tegen het brede gamma aan sociale, psychologische, therapeutische, fysieke en fysiologische voordelen die de aanwezigheid van een huisdier veroorzaakt bij de zorgbehoevenden. De gunstige effecten zijn immers onomstootbaar aangetoond.

Dit voorstel van resolutie wil de zorginstellingen echter niet verplichten om op korte termijn allemaal dieren te herbergen. Men zou het karikaturaal kunnen voorstellen en denken dat zorginstellingen er in de toekomst gaan uitzien als kennels met dieren en zorgbehoevenden. Dat beogen de indieners evenwel niet. Waar deze resolutie voor wil zorgen, is het wegnemen van de belemmeringen, waardoor dieren toegang

krijgen tot zorginstellingen. De hond, kat enzovoort, kan dan veel sneller met de familie of kennissen eens langsgaan bij zijn/haar voormalige eigenaar/eigenares.

Bovendien willen de indieners via deze resolutie het verbod op toegang van huisdieren tot de palliatieve afdeling van ziekenhuizen opheffen. In de stervensbegeleiding blijkt de vraag naar het weerzien van een huisdier een vaak geopperde wens van de stervende.

Ook wil deze resolutie zorgen voor een frequenter gebruik van dieren als therapeutisch hulpmiddel of als hulpmiddel in dagactiviteiten. De psychische, sociale, affectieve en emotionele toestand van psychologisch instabiele personen kan hierdoor aanzienlijk verbeteren.

Het spreekt voor zich dat er rekening gehouden moet worden met bewoners die bang zijn, hinder ondervinden of allergisch zijn voor de huisdieren. Elke zorginstelling kan een beleid uitstippelen waarbij rekening gehouden wordt met mensen die niet in contact willen komen met de huisdieren.

Margriet HERMANS

Anne Marie HOEBEKE

Tom DEHAENE

Bart CARON

Elke ROEX

Helga STEVENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat:

- 1° één op twee gezinnen een gezelschapsdier heeft dat als volwaardig lid van het gezin beschouwd wordt;
- 2° onomstootbaar bewezen is door diverse wetenschappelijke studies dat de aanwezigheid van huisdieren een positieve invloed heeft op de sociale, psychologische, affectieve, emotionele, fysieke en fysiologische toestand van éénieder van ons en in het bijzonder op psychiatrische patiënten, personen met een mentale en fysieke handicap, ouderen, dementerenden, mensen in stervensbegeleiding en andere zorg-behoevenden;
- 3° senioren langer fysisch en mentaal actief blijven als ze permanent of in het kader van ‘Animal Assisted Activities’ in contact gebracht worden met een huisdier;
- 4° het verhuizen naar een zorginstelling vaak gepaard gaat met het achterlaten van een huisdier, wat leidt tot lusteloosheid en depressies bij de betrokkenen;
- 5° de vaardigheden – in het bijzonder de cognitieve vaardigheden – van autistische en mentaal gehandicapte kinderen aanzienlijk verbeteren door het gebruik van ‘Animal Assisted Therapy’;
- 6° het toelaten van dieren in talrijke zorginstellingen en het gebruik ervan voor therapeutische doeleinden in een aantal van de ons omringende landen een feit is;
- 7° huisdieren in bepaalde projecten de rehabilitatie en de resocialisatie van psychiatrische patiënten en gedetineerden gunstig beïnvloeden en de betrokkenen een grotere zin voor verantwoordelijkheid en een grotere voeling met de maatschappij geven;
- 8° de Vlaamse Regering de meerwaarde van het contact tussen zorgvragers en dieren heeft erkend doordat ze een wettelijk kader

gecreëerd heeft voor de activering van zorgvragers op land- of tuinbouwbedrijven;

- 9° de Vlaamse zorginstellingen moeten worden gestimuleerd om een huisdiervriendelijke beleid uit te bouwen;
 - 10° de federale overheid bevoegd is voor de normering inzake hygiëne in rust- en ziekenhuizen;
- gezien het positieve advies van de Hoge Gezondheidsraad, HGR n° 8133, dat de toelating van gezelschapsdieren in rusthuizen, psychiatrische instellingen en palliatieve centra aanbeveelt;
- vraagt de Vlaamse Regering:
- 1° een beleid uit te tekenen dat het contact tussen gebruikers van een semi-residentiële of residentiële voorziening en dieren mogelijk maakt en bevordert door dieren toe te laten in voorzieningen waar zorgvragers residentieel of semi-residentieel verblijven, waarbij:
 - a) elke voorziening zelf bepaalt onder welke voorwaarden huisdieren toegelaten worden;
 - b) elke voorziening in zijn huishoudelijk reglement bepaalt op welke tijdstippen, in welke lokalen onder welke voorwaarden inzake begeleiding, hygiëne, voeding en veiligheid huisdieren toegang krijgen;
 - c) de belasting van het personeel tot een minimum wordt beperkt;
 - 2° een wettelijk kader uit te tekenen dat voorzieningen stimuleert om het contact tussen ouderen en dieren te bevorderen door:
 - a) haar regelgeving omtrent de activering van zorgvragers in de land- of tuinbouwbedrijven te verruimen tot overeenkomsten met organisaties die therapieën en activiteiten met dieren organiseren;
 - b) het houden van een gemeenschapsdier in de voorzieningen;
 - 3° een controle te installeren op de kwaliteit van de zorg en activering van de zorgvragers in de land- of tuinbouwbedrijven (zorgboerderijen)

en de activiteiten van de organisaties die therapieën en activiteiten met dieren organiseren;

- 4° er bij de federale overheid op aan te dringen een wetgevend kader uit te tekenen dat de toegang van de huisdieren in ziekenhuizen, palliatieve centra, rust- en verzorgingstehuizen en psychiatrische instellingen mogelijk maakt;
- 5° er bij de Vlaamse overheid op aan te dringen een wetgevend kader uit te tekenen dat de toegang van huisdieren in serviceflats mogelijk maakt;
- 6° het uitwisselen van ‘good practices’ en de daaruit voortvloeiende kennis naar de invloed van gezelschapsdieren op de fysieke en mentale gezondheid van ouderen, jongeren, psychiatrische patiënten en patiënten in stervensbegeleiding te stimuleren, naast het uitwisselen van de bestaande kennis.

Margriet HERMANS

Anne Marie HOEBEKE

Tom DEHAENE

Bart CARON

Elke ROEX

Helga STEVENS
